

Zespół do Spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych przy Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego przedłożył do konsultacji projekt Programu na rzecz ochrony praw autorskich i praw pokrewnych 2014-2016 (DWIM/425/14). Po wnikliwej analizie konsultowanego projektu i zebraniu uwag od członków Izby stanowisko Polskiej Izby Książki wobec projektu jest jak następuje.

I. Uwagi generalne

Opis zjawisk dotyczących naruszeń prawa autorskiego i praw pokrewnych jest wyczerpujący i odpowiada ocenie Polskiej Izby Książki. Pozytywny wydźwięk ma zrównoważone postrzeganie Internetu jako szansy i zagrożenia – jest to medium, które z jednej strony umożliwia szerszy dostęp do dóbr kultury, z drugiej strony stanowi często prostą drogę do świadomych lub nieświadomych naruszeń, o których mowa w dokumencie.

W naszej opinii w Programie zdecydowanie w niewystarczający sposób uwypuklone są zjawiska naruszeń w Internecie w stosunku do innych typów naruszeń. Na konieczność zogniskowania uwagi Zespołu na naruszenia w Internecie wskazuje porównanie dynamiki rozwoju i zasięgu np. platform typu „file share”, miejsc masowych naruszeń praw autorskich i praw pokrewnych, z dynamiką rozwoju np. publicznego odtwarzania utworów.

Niektóre cele strategiczne, omawiane w siódmym punkcie projektu Programu sformułowane są na zbyt ogólnym poziomie. Biorąc pod uwagę trendy dotyczące Internetu należałoby się naszym zdaniem skupić na mniejszej liczbie celów z zadaniem o wysoki stopień efektywności planowanych działań, względnie wskazać trzy – cztery najważniejsze_ wśród sześciu celów w projekcie wymienionych. Koegzystencja tak wysokiej liczby celów strategicznych w pewnym stopniu rozmywa istotę Programu.

Z naszego punktu widzenia najważniejsze są trzy obszary:

1. Zwiększenie nacisku na edukację oraz świadomość użytkowników indywidualnych Internetu, poprzez przeprowadzanie w mediach ciekawie pomyślanych kampanii o konieczności przestrzegania prawa własności intelektualnej, w tym pożądane byłyby przykłady egzekwowania praw i ścigania naruszeń w praktyce jak i przybliżenie podstawowych pojęć z zakresu prawa własności intelektualnej. Do programu szkolnego należałoby wprowadzić obowiązkową, elementarną edukację z zakresu prawa własności intelektualnej. Pomocne byłoby uruchomienie przy Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego infolinii z pomocą prawno-autorską, na wzór informacji podatkowej działającej przy Ministerstwie Finansów.

2. Poprawa kompetencji grup zawodowych, zajmujących się ściganiem naruszeń, w tym utworzenie komórek specjalizujących się w prawie własności intelektualnej.
3. Uregulowanie właściwej odpowiedzialności portali hostingowych (tzw. hostproviderów), które jako platformy do wymiany plików aktualnie nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za naruszenia praw autorskich.

II. Analiza celów strategicznych z punktu widzenia ich istotności.

Opiniując dokument, należy zaznaczyć, że wśród celów strategicznych brakuje dedykowanego celu i działań mających za zadanie ograniczenie naruszeń praw autorskich i praw pokrewnych w Internecie. W szczególności wyraziste jest to w kontekście umieszczenia na liście strategicznych celów celu numer 3 – „Ograniczenie naruszeń praw autorskich i praw pokrewnych oraz innych praw własności intelektualnej na targowiskach” (podkreślenie PIK). Postulujemy dodanie tego celu oraz ustalenie następujących priorytetów wśród tych, wymienionych na stronie 18 przedłożonego Programu:

1. Cel strategiczny nr 5
2. Cel strategiczny nr 2
3. Cel strategiczny nr 7 (dodany, określony poniżej w części III)
4. Cel strategiczny nr 1
5. Cel strategiczny nr 4

Cele nr 3 oraz nr 6 wydają się być celami o niższym priorytecie.

III. Propozycja celu strategicznego nr 7

Szczególnym przypadkiem naruszeń w Internecie są platformy wymiany plików („file share”). W tym zakresie istotne jest zdefiniowanie, na czym polega aktywność poszczególnych grup uczestników (użytkowników) takich platform i jej istota:

Grupa pierwsza (A) to osoby (internauci), które tylko korzystają z zasobów platformy.

Grupa druga (B) to podmioty, których przedmiotem działalności jest udostępnianie infrastruktury typu „file share”.

Grupa trzecia (C) to osoby (internauci), które w świadomy lub nieświadomy sposób rozpowszechniają (lub rozpowszechniają i pobierają korzyści) treści objęte ochroną prawa autorskiego.

Działania na rzecz ochrony praw własności intelektualnej powinny skupiać się na wszystkich trzech grupach, przy czym:

- w odniesieniu do internautów pobierających pliki (Grupa A) - działania powinny ogniskować się na aktywności uświadamiającej wartość utworów. Przeciętny internauta natomiast nie może być świadomy tego czy treści, które pobiera z sieci zostały udostępnione w sposób naruszający prawo i nie powinien w konsekwencji ponosić z tego tytułu jakiegokolwiek odpowiedzialności,
- w odniesieniu do platform typu „file share” (Grupa B) – działania powinny skupiać się na projektach legislacyjnych zmierzających do nałożenia obowiązku na podmioty komercyjne świadczące w Internecie usługi „file share” lub inne o podobnej aktywności, obowiązku identyfikacji danych osobowych osób, które korzystają z ich usług w sposób, który umożliwia rozpowszechnianie treści,
- w odniesieniu do Grupy C – działania powinny być ukierunkowane na aktywność uświadamiającą wartość utworów oraz aktywność zmierzającą do skuteczności egzekwowania istniejących regulacji prawnych.

Definicja i zakres dodatkowego Celu strategicznego - nr 7:

Ograniczenie naruszeń praw autorskich i praw pokrewnych oraz innych praw własności intelektualnej w Internecie.

Działania:

- 7.1. Działania uświadamiające w zakresie prawa własności intelektualnej, mające na celu minimalizowanie tzw. przyzwolenia społecznego na naruszenia w Internecie,
- 7.2. Działania legislacyjne – głównie powinny koncentrować się na wprowadzaniu przepisów doprecyzowujących stosowanie już istniejącego prawa w stosunku do dynamicznie wchodzących na rynek nowych możliwości technicznych w zakresie rozpowszechniania treści objętych ochroną prawa autorskiego. W szczególności istotne wydaje się być doprecyzowanie obowiązku identyfikacji danych osobowych osób, które korzystają z infrastruktury dostępnej w Internecie w sposób, który umożliwia im rozpowszechnianie treści,
- 7.3. Działania analityczne – polegające na ciągłym procesie i/ analizy naruszeń oraz ii/ analizy funkcjonowania modeli udostępniania treści.

Przykłady sposobów dotyczących konkretnych działań:

W zakresie 7.1 – kampania społeczna.

W zakresie 7.2 – podniesienie wymogów, dla podmiotów komercyjnych zajmujących się działalnością typu „file share”, dotyczących weryfikacji i przetwarzania danych osobowych internautów, którym udostępnione zostają funkcjonalności umożliwiające rozpowszechnianie treści.

W zakresie 7.3 – raport roczny.

Proponowany cel nr 7 „zazębia się” z kilkoma celami już istniejącymi w dokumencie, których słuszność i wagę doceniamy. Konkretnie, dotyczy punktów odnoszących się do następujących celów pośrednich:

- Cel 1.1 Zapewnienie przekazu informacji i wiedzy. *Analiza naruszeń powinna w większym stopniu uwypuklać analizę naruszeń w Internecie,*
- Cel 2.3 Podnoszenie wiedzy i umiejętności prokuratorów i sędziów. *Szkolenia powinny w większym stopniu uwypuklać istotę naruszeń w Internecie,*
- Cel 5.1 Propagowanie wartości praw autorskich i praw pokrewnych oraz innych praw własności intelektualnej środkami artystycznego wyrazu. *Uwzględnienie naruszeń w Internecie przy użyciu środków artystycznego wyrazu.*
- Cel 5.2 Zwiększanie świadomości oraz pobudzanie zainteresowania problematyką praw autorskich i praw pokrewnych oraz innych praw własności intelektualnej. *Uwzględnienie naruszeń w Internecie podczas np. kampanii społecznych.*

PIK